

infra se. cetera, ad unius dei laudem atq; dilectionem
cuncta conuertere. a quo cuncta esse cognoscit, doctus
videri potest, esse autem sapiens nullo modo. Hucusq;
generaliter atq; permixtım dixi de disciplinis gentiliū,
deinceps seorsum de singulis dicturus.

DE ARTE GRAMMATICA. ET
SPECIEBUS EIVS. Ca. XVIII.

Rima ergo liberalium artium est Grammatica.
p secunda Rhetorica, tertia Dialectica, quarta
Arithmetica, quinta Geometria, sexta Musica,
septima Astronomia, Grammatica enim a litteris nomen
accepit, sicut uocabuli illius deriuatus sonus ostendit,
diffinitio autē eius talis est, Grammatica est scientia in-
p tandı poetas atq; historicos, & recte scribēdi loquē-
diq; ratio, hęc et origo et fundamentum est litterarum
liberaliū. Hanc itaq; scholā dominicā legere cōuenit,
quia scientia recte loquēdi, & scribēdi ratio, in ipsa
consistit. Quomō quis vī uocis articulatę seu litterarū
& syllabarum potestatem cognoscit? si nō prius per eā
id didicit? Aut quomō pedum, accentuū & positiuarū
discretionem scit? si non per hęc disciplinā eius scētiā
ante percepit? Aut quomodo partium orationis iura,
schematū decorem, troporū virtutem, ethimologiarū
rationem, & orthographię rectitudinem nouit? si non
grammaticā artem ate sibi notam fecit? Inculpabiliter
enim immo laudabiliter, hanc artem discit quisq; in ea
non inanem pugnā uerborum facere diligit, sed rectę
locutionis scientię et scribēdi peritiā habere appetit.
Ipsa est enim omnium iudex librariorum, quia ubicumq;
errorē perspexerit reprehēdit, & ubi bene dicta sunt,
suo iudicio com. pbabit, Schemata autē omnia quotquot
secularis disciplinę cōscripsit in scēis libris sepius posita
repiu nē. Ne nō tropeis authores nros usos fuisse, &
multiplicius atq; copiosius quam possit existimari, vel
credere qsq; libros diuinos diligēt legit iueniet, Istosq;

in reprobis nō solum ex pta si
mā domis libet legat, sicut
bola. Quomō in cognito pp
pante cū illis se necesse la
vberum si accipit dicitur
ne forte illo in reprobis dicit
disperatq; in reprobis dicitur
perant q; in reprobis dicitur
hęc q; in reprobis dicitur
bo cum nō alio q; in reprobis
simpet anguit. De uenon
nec et saloni, et lob, hęc ien
indolopos et Ogenes scribi
decurit. Quomō nō est per
hęc q; in reprobis dicitur
vō q; in reprobis dicitur
rāt, et deo placere, et in reprobis
luis. Arator, Actimus, Oen
rus, et cetera nra. Poemata nō
mus pp hęc dicitur et legere
uocis q; in reprobis dicitur
in reprobis dicitur
non et hęc q; in reprobis dicitur
liberari et hęc q; in reprobis dicitur
liberari et hęc q; in reprobis dicitur
hęc q; in reprobis dicitur
delegis q; in reprobis dicitur
q; in reprobis dicitur, ad nrm
q; in reprobis dicitur de idolis, de amor
in reprobis dicitur hęc q; in reprobis dicitur
q; in reprobis dicitur hęc q; in reprobis dicitur
q; in reprobis dicitur hęc q; in reprobis dicitur

aũt troporũ nõ solũ exẽpla sicut oĩm, sed q̄rũdã etiã nõ
mĩa ĩ diuinis libris legũt, sicut allegoria, enigma, para-
bola. Quorũ oĩm cognitio p̄pterea scripturarũ ambĩ-
guitate dissoluẽdis ẽ necessaria, q̄a sēsus ad p̄prietatẽ
yborum si accipiat absurdus est. Querendũ est utiq̄
ne forte illo u' illo tropo dictũ sit qd nõ intelligĩus, &
sic pleraq̄ inuẽta sunt q̄ latebãt. Metricã aũt rationẽ, q̄
per artẽ grãmaticã discit, nõ ignobile est scire, q̄a apud
hebreos psalteriũ (ut beatus Hierõymus testat) nũc ĩã
bo currit, nũc alchaico p̄sonat, nũc saphico tumet, nũc
scimpede ingredit̄. Deutronomiũ uero et Esaie cãticũ
nec ñ et salomõ, et Iob, hexãetris et pẽthãetris ȳhibus,
(ut Iosephus et Origenes scribũt) apd̄ suos composita
decurrũt. Quãobrẽ nõ est sp̄nẽda hęc quãuis genti-
libus cõmunis ratio, sed q̄ntum satis est p̄discẽda, quia
vtiq̄ mlti euãgelici uiri insignes libros hac arte cõdide-
rũt, et deo placere p̄ id satagerũt, ut fuit Iuuẽcus, Sedu-
lius, Arator, Alchĩmus, Clemẽs, Paulinus, et Fortuna-
tus, et ceteri mlti. Poemata aũt et libros gentiliũ si ueli-
mus p̄p̄ florẽ eloq̄ntiẽ legere, typus mulieris captiue
tenẽdus ẽ. q̄ deutronomiũ describit, et dñm ĩta p̄cepisse
cõmemorat, ut si Israhelites eã hẽre uellet uxorẽ, calui-
cium ei faciat, ungues p̄secet, pilos auferat, et cũ mun-
da fuerit effecta, tũc trãseat in uictoris aplexus. Hęc si
scdm litterã ĩtelligĩus, nõne ridiculosa sunt? Itaq̄ et nos
hoc facere solẽus, hocq̄ facere debẽus, q̄n poetas gen-
tiles legĩus, q̄n ĩ mãus n̄ras libri ueniũt sapiẽtiẽ sc̄laris,
si qd ĩ eis utile repimus, ad n̄m dogma cõuertĩus, si
qd ȳo sup̄fluũ de idolis, de amore, de cura sc̄larĩũ rex,
hec radãus, his caluiciũ inducãus, hęc in unguiũ more
fero acutissimo defecẽus. Hoc tñ p̄ oĩbns cauere de-
bemus, ne hęc licẽtia n̄ra offendiculũ fiat infirmis, ne
pereat q̄ infirmus est ĩ sciẽtia n̄ra frater, prop̄t quem
Christus mortuus est, si uiderit ĩ dolio nos recubẽtes